

Is recht in Nederland wel echt recht?

Posted on 6 februari 2021 by Paul Ruijs

Het staat er echt. Op de CDA website: *'Het CDA staat pal voor de rechtsstaat als onmisbare voorwaarde voor de bescherming van menselijke waardigheid.'* Dat vond Pieter Omtzigt ook, maar het probleem was dat hij binnen het CDA ongeveer de enige was die pal stond. En dan maak je niet veel vrienden.

Maar pal staan voor de rechtsstaat kan op veel manieren. Met gummiknuppels om de avondklok te handhaven, maar ook door gratie te verlenen. Aan Cevdet Y. bijvoorbeeld die in 1983 zes mensen doodde in het Delftse café 't Koetsiertje. Het EVRM-verdrag verplicht namelijk ook Nederland om een levenslange gevangenisstraf na 25 jaar te evalueren en te beoordelen of de gevangene in aanmerking komt voor gratie.

Iedereen die de film *The Shawshank Redemption* heeft gezien kan zich daarbij iets voorstellen. Ook daar kon de commissie die erover ging geen argumenten meer bedenken om de sympathieke gevangene – gespeeld door Morgan Freeman – nog langer vast te houden. Er leek inderdaad geen gevaar meer uit te gaan van de moordenaar die vanwege een jeugdzonde het grootste deel van zijn leven opgesloten had gezeten.

Een lesje staatsrecht

In Nederland werd voor het laatst gratie verleend in 1986, de uitzondering op de regel van CDA-minister Piet Hein Donner dat 'levenslang is voor de rest van het leven'. En als het aan minister Sander Dekker had gelegen was er ook geen dag van Cevdet Y's levenslange straf afgegaan. Hij schreef de Kamer namelijk dat hij de gratie onrechtvaardig vond en had liever gezien dat de rechter die had geweigerd. Maar hij had geen argumenten meer om vrijlating te voorkomen en voegde daar demonstratief een lesje staatsrecht aan toe dat we ons 'in een rechtstaat nu eenmaal moeten houden aan rechterlijke uitspraken'.

De toeslagenaffaire had op een heel ander terrein al duidelijk gemaakt hoe de rechtsstaat werkte, althans wanneer die aan het oog onttrokken is. Rond de avondklok was het allemaal veel transparanter: er is een noodverordening/wet, die wordt – met of zonder gummiknuppel – gehandhaafd en dan is er snelrecht. Om 21.02 uur nog op straat, dan een boete van 95 euro!

Eddy de Kroes en Hirsch Ballin

Doorgaans kost het bloed, zweet en tranen van enkelingen om duidelijk te maken hoe de rechtsstaat werkt en dat al dat respect voor de wet nogal selectief en voor de vorm is, ook in de rechtspraak. Hoewel het al vanaf 1997 wettelijk verplicht was, komt het tot op de dag van vandaag nog steeds voor dat pas ná de uitspraak duidelijk wordt dat je rechter zijn bijbaantje bij je tegenpartij had verzwegen. Dan is er dus geen handhaving laat staan sprake van sancties. Hooguit wat gezochte excuses en het leugentje dat ze het vergeten waren of zo druk hadden met belangrijkere zaken.

Maar op het gebied van gratie valt er ook nogal wat af te dingen op de uitspraak van Dekker. Toen Cevdet Y in 1983 voor levenslang werd veroordeeld werd een Wassenaarse miljonair en directeur van een groothandel in vlees, Eddy de Kroes, voor fraude met EU-subsidies tot 2 jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Oud-premier Barend Biesheuvel (CDA) was de voorzitter van zijn Raad van Commissarissen en uiteraard op de hoogte van het ernstige frauduleus handelen. Dat bleef voor hem zonder gevolgen, maar De Kroes werd in 1987 door de Hoge Raad definitief tot gevangenisstraf veroordeeld. En toen kwam er blijkbaar wat informeel overleg op gang. Dat leidde ertoe dat de dienstdoende minister van

Justitie Ernst Hirsch Ballin (CDA) uit het 3e kabinet Lubbers ervoor zorgde dat de top van justitie De Kroes op 16 maart 1992 *in het diepste geheim* gratie verleende. Hij kreeg van OvJ Hans Vos een briefje toegespeeld waarin stond dat hij zijn straf niet hoefde uit te zitten.

Het briefje van Vos

En het werkte! Als De Kroes op Schiphol door de marechaussee uit de rij werd gehaald omdat er nog een straf openstond, wapperde hij met z'n briefje, werd er gebeld met Hans Vos en kon hij doorlopen. Toen dit verhaal dankzij *Quote* na 10 jaar toch naar buiten kwam had zijn CDA-opvolger Piet Hein Donner onder Balkenende I een probleem. Hoe moet je recht praten dat een door de Hoge Raad veroordeelde Wassenaarse fraudeur geen cel van binnen heeft gezien?

De dienstdoende rechter Paris die daarover moest oordelen stelde eerst vast dat het een echt (geen vervalst) briefje was. Daarna volgde hij het verweer van mr Spong, de advocaat van De Kroes, die bij dat soort klanten nooit ver weg is. Dat kwam erop neer dat de burger moet kunnen vertrouwen op de toezeggingen van de overheid in casu OvJ Hans Vos. De landsadvocaat sputterde voor de vorm nog wat tegen maar ook Paris vond dat de overheid na 10 jaar niet meer kon terugkomen op dit officiële, tegen alle wetten en grondbeginselen indruisende machtsmisbruik.

Het feestje in Wassenaar en elders was er niet minder om want desgevraagd kon Vos zich ook niet meer herinneren van wie hij dat officiële briefje had moeten schrijven. Eind goed al goed want voor zoveel discretie en schending van zijn ambtseed werd Hans Vos met een promotie beloond tot directeur PRISMA (een bureau dat de integriteit van magistraten moet bevorderen!).

Tot zover, op de valreep, voor Sander Dekker de les 'welkom in het staatsrecht, hoofdstuk machtenscheiding', tenzij hij al lang wist dat opportunisme en plooibaarheid de belangrijkste kwalificaties zijn voor een Nederlandse minister van Justitie.

Roger Stone en Trump

In dit verband is een uitstapje naar de VS om te zien hoe het daar werkt verhelderend. Tegen Roger Stone, de advocaat van Trump werd 7 tot 9 jaar cel geëist toen bleek dat hij -zoals een goede topadvocaat doet – alles bij elkaar had

gelogen in het Rusland-onderzoek om zijn klant Trump uit de wind te houden. Trump kon dat wel waarderen en vond die strafeis oneerlijk. Op zijn 'verzoek' verlaagde zijn minister van Justitie Barr de eis.

Rechter Amy Berman Jackson sprak haar walging uit over die politieke bemoeienis met het proces en veroordeelde Stone tot drie jaar en vier maanden. Dat beschouwde ze als een overwinning voor het recht. 'De waarheid bestaat nog. De waarheid doet er nog toe', zei ze. Tja, dat moet je niet tegen Trump zeggen. Die schold dus een paar dagen voordat Stone de gevangenis in moest het laatste restje straf kwijt, met tekst en uitleg.

'Roger Stone is een slachtoffer van de Rusland-*hoax* die links en zijn medestanders in de media jaren hebben volgehouden in een poging het presidentschap van Trump te ondermijnen', aldus een verklaring van het Witte Huis. Mitt Romney, een van de weinige Republikeinen die kritiek durfden te hebben op Trump had het over 'ongekende, historische corruptie'.

Hier bleef het heel lang stil

Net als Trump had ook Hirsch Ballin dus geen probleem om een uitspraak van een rechter opzij te zetten, maar het grote verschil is dat Hirsch Ballin dat heimelijk en onbevoegd deed en Trump als staatshoofd in alle openheid en legaal. Het meest opmerkelijke was dan ook dat op een vernietigend commentaar van Peter R de Vries in *de Telegraaf* na, het hier stil, heel erg stil bleef toen de zaak op straat kwam te liggen.

Hier geen verontwaardigde rechter, minister van Justitie, premier of Tweede Kamerlid te vinden die ook maar een beetje leek op hun Amerikaanse counterpart.

Niemand wilde weten wie, voor hoeveel en hoe vaak bevriende relaties hun straf kwijt gescholden kregen. Want omdat het briefje niet het initiatief van een ontspoorde OvJ was, maar een officieel stuk dat met medeweten van CDA-premiers en ministers en de top van justitie was gemaakt, herbergt deze doofpot tot op de dag van vandaag een van de grootste schandalen ooit. Maar niet het enige waarin Ernst Hirsch Ballin een hoofdrol speelde.

Wilders en Hirsch Ballin

De reacties van Wilders op de op 27 maart 2008 online gezette film *Fitna* was voor het OM geen aanleiding voor Wilders' vervolging. Maar het was Hirsch Ballin die maar bleef drammen en tot drie keer toe deskundigen inhuurde omdat hij vond dat het OM te weinig aandacht besteedde aan het aanzetten tot haat en discriminatie.

Na het sepotbesluit dwong bij hoge uitzondering het gerechtshof in Amsterdam toch vervolging af, terwijl het OM vrijspraak voor Wilders bleef eisen. Dat werd uiteindelijk ook het vonnis maar er is altijd wel een hoogleraar staatsrecht te vinden i.c. Paul Bovend'Eert die in koor met Grapperhaus orakelde dat Hirsch Ballin ondanks zijn intensieve bemoeienis formeel binnen zijn bevoegdheid was gebleven.

Deze opmerkelijke uitleg bevestigde het tegendeel dat hier een hoogst opgewonden, fanatieke maar wat wereldvreemde CDA-politicus zijn functie had misbruikt om een politiek tegenstander aan te pakken. Hij vermeed niet eens de schijn dat politieke gronden een rol speelden in dit proces, hoewel in eigen kring werd benadrukt dat hij slechts gedreven werd door zorg voor de mensenrechten, discriminatie, de rechtstaat etc. etc.

In het tweede proces tegen Wilders deed VVD-minister van Justitie Ivo Opstelten het qua bemoeienis met de zaak nog eens dunnetjes over, maar ook dat was allemaal binnen de bandbreedte van diens bevoegdheden.

Poch en Hirsch Ballin

Maar onlangs, 1 februari 2021, kwam Hirsch Ballin wéér in beeld. Ditmaal waren er 164 pagina's nodig om te benadrukken dat hij binnen de lijntjes had gekleurd, dit keer in de affaire-Poch. Het 'onafhankelijke' onderzoeksrapport van de commissie-Machielse had in opdracht van CDA-minister Grapperhaus de overheid en met name partijgenoot Hirsch Ballin opzichtig vrijgepleit.

De commissie Machielse (2 leden!) had vastgesteld dat Hirsch Ballin niet onrechtmatig had gehandeld toen hij in 2009 het vliegrooster van Transavia-piloot Julio Poch had doorgespeeld aan Spanje. Ook dat had hij gedaan voor de goede zaak (mensenrechten en zo) toen Poch nietsvermoedend aan zijn laatste vlucht naar Valencia begon en daar – met dank aan tipgever Hirsch Ballin – beneden aan

de trap toevallig werd opgewacht door Spanjaarden die hem vervolgens uitleverden aan Argentinië.

Dat Poch daar vervolgens ver van huis en haard volstrekt onschuldig 8 jaar opgesloten werd kon je Hirsch Ballin die 'in deze zaak slechts de vinger aan de pols hield' niet verwijten. Poch was immers die dag toch al van plan om naar Valencia te vliegen of zoals de commissie het zegt: 'De Commissie stelt daarbij vast dat de Nederlandse staat niet heeft teweeggebracht dat de heer Poch indertijd is afgeweken van wat hij van plan was te doen: het volgens schema uitvoeren van een vlucht voor Transavia naar Valencia.'

Dat wordt een schikking met geheimhouding

We weten nu dat deze rattenstreek toegedekt werd door o.a. oud-advocaat-generaal van de Hoge Raad Machielse en een goede bekende van Hirsch Ballin, oud-toprechter Egbert Myjer. Die zit samen met Hirsch Ballin in de Commissie Mensenrechten, onderdeel van de Adviesraad Internationale Vraagstukken onder voorzitterschap van Jaap de Hoop Scheffer (CDA).

En omdat Julio Poch na 8 jaar voorarrest werd vrijgesproken door een Argentijnse rechter zal Maxime Verhagen als voormalig CDA-minister van Buitenlandse Zaken ook wel opgelucht adem halen nu een onafhankelijke onderzoekscommissie de overheid heeft vrijgepleit. Opdrachtgever Grapperhaus was dan ook erg tevreden met het onderzoek dat zeer tegen de zin en buiten Poch en zijn advocaten om was ingesteld.

Formeel ontbreekt zoals het er nu uitziet immers een schadevergoedingsplicht en het ligt niet in de rede dat er een onafhankelijke Nederlandse rechter te vinden is die het rapport van Machielse en Myjer openlijk in twijfel durft te trekken. Het zal dus wel op een schikking met geheimhouding neerkomen waarvan we niets meer zullen horen.

Alom gewaardeerde professor

Hoe het met Trump is afgelopen weten we. Hirsch Ballin daarentegen is een erudiete en – waarschijnlijk met uitzondering van Geet Wilders en Julio Poch – alom gewaardeerde professor, tevens het prominente rechtsstatelijk geweten van het CDA, populair onder zijn studenten die hij in Tilburg met zijn gezag de zegeningen

van onze superieure rechtstaat bijbrengt.